10 juli 2019

"IK WEET HOE BELANGRIJK HET IS OM JE HAND UIT TE STEKEN NAAR JE COLLEGA"

Wolfgang Schlack hielp zijn verslaafde collega. Hij roept artsen en werkgevers op om in zo'n situatie hetzelfde te doen: "Ik ben maar gewoon een leidinggevende die hiermee in aanraking is gekomen. Juist door die ervaring weet ik hoe belangrijk het is om je hand uit te steken naar je collega."

Schlack is hoogleraar anesthesiologie in Amsterdam UMC, locatie AMC. Sinds 2015 is hij vanuit de Federatie Medisch Specialisten (FMS) lid van de stuurgroep van ABS-artsen. Dit is het steunpunt van de KNMG voor artsen en studenten geneeskunde met een verslaving. Zijn gedrevenheid om verslaving onder artsen bespreekbaar te maken komt voort uit eigen ervaringen in het buitenland. Daar werd hij als onervaren leidinggevende geconfronteerd met een collega die aan opiaten verslaafd was: "Het is meer dan vijftien jaar geleden, maar zoiets blijft je haarscherp bij."

HULP NODIG

"Zijn vrouw kwam op een gegeven moment naar ons toe. Ze zei: 'Ik kan er niet meer tegen, hij heeft écht hulp nodig'. Zelf had ik ook het gevoel dat er iets met hem aan de hand was. En ik was niet de enige. Samen met een collega toog ik naar de bedrijfsarts, die zei: 'Ik kan alleen iets voor jullie collega doen als hij zélf naar me toe komt'. We gingen langs bij de personeelsadviseur, die reageerde met: 'Ik zal jullie even uitleggen hoe de ontslagprocedure werkt.' Na wat zoeken kwamen we uit bij een Amerikaans ziekenhuis, dat hier beleid op had. Hun boodschap was duidelijk: 'Verslaving is een ziekte. Jullie moeten die collega proberen te helpen.'

VOET BIJ STUK

Een bijzonder moeilijk gesprek volgde: volledige ontkenning, passend bij het ziektebeeld. We hebben voet bij stuk gehouden en een plek in de verslavingskliniek gereserveerd. Uiteindelijk is het goed gekomen. Na zijn behandeling hebben we samen een monitoringperiode afgesproken. Dat hield toen onder meer in: met z'n tweeën naar het toilet voor plasproeven. ▶

knmg Voorop voor dokter en zorg

INGRIJPENDE ERVARING

Ook voor ons als collega's was dit een bijzonder ingrijpende ervaring. De patiëntveiligheid heeft vanzelfsprekend te allen tijde voorop gestaan: een arts in die staat kan natuurlijk niet blijven werken. Maar we wilden er ook zijn voor onze collega, die keihard hulp nodig had. Een moeilijke spagaat. Maar ik heb geen dag spijt gehad van onze aanpak van toen.

VERTROUWEN

Artsen zijn mensen en mensen kunnen ziek worden. Verslaving kan als chronische ziekte nooit een reden voor ontslag zijn, tenzij je je als werknemer niet aan de gemaakte afspraken houdt. Net zoals dat geldt voor alle andere afspraken tussen werknemer en werkgever. Sommige werkgevers denken wellicht: 'Met ontslag heb ik in ieder geval één probleem opgelost; de rotte appel is eruit en ik stel een voorbeeld voor de rest'. Met die aanpak raak je het vertrouwen van heel veel medewerkers kwijt en maak je de drempel om hulp te zoeken vele malen hoger. Immers: als je erkent dat je hulp nodig hebt, vlieg je eruit. En: als je signalen van verslaving bij je collega bespreekt met je leidinggevende, krijgt je collega geen hulp, maar wordt hij ontslagen. Dat moet echt anders en ik denk dat werkgevers dat ook steeds meer zo zien.

GEZAMENLIJKE WERKWIJZE

De bedrijfsgeneeskundige dienst van het AMC denkt er gelukkig hetzelfde over. Onze gezamenlijke werkwijze is al een aantal jaren onuitgesproken beleid, dat we in de toekomst willen formaliseren. We willen open en transparant zijn over de manier waarop we als organisatie omgaan met ziekte onder zorgverleners: we waarborgen de patiëntveiligheid én we zorgen voor goede begeleiding van de zieke arts of verpleegkundige. ▶

'ARTSEN ZIJN MENSEN EN MENSEN KUNNEN ZIEK WORDEN'

knmg Voorop voor dokter en zorg

PATIËNTVEILIGHEID BEWAKEN

In het geval van verslaving, wat gelukkig niet vaak voorkomt, behandelen we niet zelf. Dat gebeurt extern, door professionele verslavingsartsen. Met het oog op de vertrouwelijkheid van de behandeling houden we ons daar als werkgever buiten. Wij komen weer in beeld na de behandeling, bij re-integratie op de werkvloer. Dan start de zorgverlener met een individueel afgesproken monitoringprogramma, waarmee we bewaken dat patiënten niet in aanraking komen met artsen of verpleegkundigen die door een verslaving niet goed functioneren. Voor de zorgverlener zelf kan het wéten dat hij gemonitord wordt al helpen om terugval te voorkomen en zich aan de afspraken te houden. Een grote organisatie als die van ons kan zelf een monitoringprogramma inzetten. Kleinere organisaties kunnen voor de monitoring van artsen terecht bij bijvoorbeeld het programma van ABS-artsen.

FATSOENLIJK

Mijn ideaal is dat iedereen die het aangaat, weet en vindt dat je op een fatsoenlijke manier moet omgaan met mensen die deze ziekte doormaken. Dat is in geen enkel opzicht eenvoudig. Het type verslaving kan dit extra lastig maken. Alcohol bijvoorbeeld, kent een grote sociale tolerantie. Daardoor is het moeilijk om de ontkenning van verslaving te doorbreken.

NO GO

Helpen, begeleiden en steunen betekent niet: doorgaan als dat niet verantwoord is. Bij verslaving komt terugval voor. Daar hebben we begrip voor. Als je terugvalt, moet je je ziekmelden. Onmiddellijk. Onder geen beding mag je dan werken in de patiëntenzorg. Dat is een hele heldere 'NO GO'. En als je herhaaldelijk de patiëntveiligheid in de waagschaal stelt, dan moeten we daar anders op reageren. Bijvoorbeeld met een disciplinaire maatregel. We doen alles om je te steunen, maar onze gezamenlijke afspraken zijn helder en heilig.

INTERNE BIJEENKOMSTEN

Intern besteden we ook regelmatig aandacht aan het onderwerp verslaving. Bijvoorbeeld door voor bijeenkomsten verslavingsartsen uit te nodigen. Of medewerkers van ABS-artsen, die vertellen over hun werk. Ook vertel ik over mijn ervaringen en over de manier waarbij wij als werkgever omgaan met ziekten zoals verslaving. En ik leg uit hoe je als zorgverlener zelf hoort te reageren als je bij een collega signalen van verslaving opvangt.

MEDEVERANTWOORDELIJK

Wat in ieder geval niets en niemand helpt is: wegkijken, denken 'het zal zo'n vaart niet lopen' of 'het komt vanzelf wel weer goed'. Sterker nog: het is volstrekt onverantwoordelijk gedrag. Wat je wél kunt doen is in gesprek gaan. En, als dat niet helpt, je zorgen over je collega uiten aan je leidinggevende. En dat is lastig, want al op de basisschool leren we dat 'klikken' zo ongeveer het ergste is dat je kunt doen. Dat is een waarde die er bij ons allen heel diep in zit. In dit geval rest je niets anders dan je verantwoordelijkheid te nemen. Doe je dat niet, dan ben je medeverantwoordelijk voor de gevolgen én je helpt je collega er niet mee." ■

HEB JE VRAGEN?
BEL OF E-MAIL ONS GERUST!

Steunpunt: 0900-0168
Overige vragen: info@abs-artsen.nl

www.abs-artsen.nl